

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาการจัดการความขัดแย้งด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา ประเพณีเลี้ยงดงหรือผีปู่และย่าและ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษานี้ออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ ผู้นำอย่างเป็นทางการ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหียะ ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลแม่เหียะและผู้ใหญ่บ้านตำบลแม่เหียะ จำนวน 3 คน อีกกลุ่มหนึ่ง คือ ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่ 1) ปราศรัยชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้มีภูมิลำนเอยอยู่ในตำบลแม่เหียะ จำนวน 3 คน และมีความรู้ด้านประเพณีเลี้ยงดงหรือผีปู่และย่าและและมีส่วนร่วมในการจัดประเพณีดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และ 2) ชาวบ้านในพื้นที่ตำบลแม่เหียะ ที่มีส่วนร่วมในการจัดประเพณีเลี้ยงดงอย่างต่อเนื่อง จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลลูกโซ่ (snowball sampling) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลคนแรกจะแนะนำผู้ให้ข้อมูลคนต่อไปจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากแนวคำถามการสัมภาษณ์จากการทบทวนวรรณกรรมร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ตามขั้นตอน ดังนี้

1. แจ้งความจำนงและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบและยินยอมให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย
2. สร้างสัมพันธภาพอันดีกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ขออนุญาตบันทึกเสียงทุกครั้งก่อนทำการบันทึก
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามข้อคำถามที่เตรียมไว้ มีการบันทึกเสียงร่วม เมื่อทำการสัมภาษณ์เสร็จแต่ละครั้ง จะมีการสรุปประเด็นสำคัญให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้ตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งใช้สังเกตร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. รวบรวมข้อมูลโดยการทำการถอดเสียงสัมภาษณ์อย่างละเอียด พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาที่ได้ หลังจากนั้น นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเสียงสัมภาษณ์ไปให้กลุ่มตัวอย่างตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประมาณ 30 – 60 นาที

6. ผู้ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้ก่อนจะเข้าสู่ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การจัดการความขัดแย้งด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา ประเพณีเลี้ยงดงหรือผีปู่และย่าและ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 2 ชุด ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเพณีเลี้ยงดงหรือผีปู่และย่าและ โดยคำถามจะครอบคลุมในประเด็นของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ความขัดแย้งด้านค่านิยม ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ ความขัดแย้งด้านข้อมูล และความขัดแย้งด้านโครงสร้าง และบทบาทของประเพณีเลี้ยงดงหรือผีปู่และย่าและในการจัดการความขัดแย้ง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชนในประเด็นของบทบาทของประเพณีเลี้ยงดงในชีวิตประจำวัน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตำบลแม่เหียะและการจัดการความขัดแย้งด้วยประเพณีเลี้ยงดง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการจดบันทึกเสียงและการจดบันทึก รวมทั้งการสังเกต ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ไปพร้อมกับการเก็บข้อมูลตลอดระยะเวลาของการทำวิจัย โดยแต่ละวันหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการถอดเสียงสัมภาษณ์อย่างละเอียดและวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาบันทึก

2 จำแนกข้อมูล เป็นการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ นำข้อความที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลมาจำแนก โดยใช้วิธีจำแนกข้อมูลที่มีความใกล้เคียงกันมาจัดอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน

3. จัดหมวดหมู่ของแนวเรื่อง โดยการนำข้อมูลต่างๆที่ได้มีการจัดกลุ่มตามประเภทลักษณะที่มีความหมายในทางเดียวกันมารวมกันไว้ จัดเป็นเรื่อง (Themes) และแนวย่อย (Sub-Themes) ที่อยู่ภายใต้ความหมายของแนวเรื่อง การจัดการความขัดแย้งด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรณีศึกษา ประเพณีเลี้ยงดง หรือผีปู่และย่าและ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และนำมาจัดรวมเป็นเรื่องที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นจริง

4. ทำการวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

5. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการศึกษา โดยการนำข้อสรุปและผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งและแก้ไขข้อความบางข้อความ โดยยังคงไว้ซึ่งความหมายในข้อความที่มีความสำคัญไม่เปลี่ยนแปลงและข้อสรุปจากการศึกษาถูกต้องทั้งหมด

6. นำข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมาสรุป